

A kukk szó eredete

Kukk. 1. Finnugor eredetűnek vélt *k* kezdetű mélyhangrendű szavaink kérdése igen vitatott és még korántsem megoldott probléma. Ezt bizonyítja LAVOTHA ÖDÖN írása (MNy. LVII, 219–21), mely alapos megokolással és bőséges irodalmi utalásokkal vonja kétségbe a *kukk* szóról írt etimológiám helyességét (MNy. LV, 249–250), és VÉRTES EDIT cikke: „Van-e a finnugor **k*-nak *k*- fejleménye mélyhangú szavainkban?” (NyK. LXII, 7–21).

A *kukk* szó kérdését azóta alaposabban megvizsgáltam. Eredeti feltevésem szerint a szó élén szereplő *k*-t a szóvégi *kk* őrizhette meg. E feltevés tovább fejleszthető; a konzerválás az általános *k > h* hangfejlődéssel szemben keresztvező hatásként érvényesülhetett. Amennyiben a megőrző hatásnál az okozat – a szóeleji *k* – és az ok – a szóvégi *kk* – több esetben megegyezik, vagyis egy bizonyos fajta hangtani jelenség több ízben megismétlődik, már tendenciára, esetünkben keresztvező tendenciára gondolhatunk. A magyar szókészletnek szó belsejében *k*-t, *kk*-t, illetőleg szó végén *k*-t, *kk*-t, valamint szó elején *k*-t tartalmazó egyedeit hasznos volna ilyen szempontból megvizsgálni.

A *koko* hangszerkezetű szavak szemügyre vételénél ingoványos talajra juthatunk. Sajátos könnyed ejtésmódjuk következtében mind a magyarban (*kák, káka, kakas, kákáz, kákics, kákó, kakuk, kakucs, kéker, kika, kók, kóka, kokány, kókáz, kókkad, kókoz, kőke, kuk, kuka, kukkant, kukkuri, kukó, kukora, kukuta* stb.: MTsz.), mind például a finnben (*kakaise-, kakara, kakari, kakista-, kakkara, kakko, kako-, kekka, kekkalee, kekki, keko, kikka, kikotta-, kokka, kokkora, kokko, kukka, kukkaro, kukki, kukko, kukku, kykky, kákkärä, kökkälä* stb.: SZINNYEI, Finn–magyar szótár) igen szép számmal fordulnak elő ilyen szavak, melyeknek egy része belső keletkezésű expresszív szó lehet. Majd mindegyikük esetében bokros hangtani, jelentéstani, sőt alaktani problémák seregével találjuk szemközt magunkat.

2. De tárgyaljuk a kitűzött problémát, s először álljanak ide 'magas' jelentésű tájszavunk, a *kukk* adatai lehető teljességgel. MTsz.: „*kuk, kukra*: föl, egyenesen föl, magasra. *Kukra* hajítani, dobni, emelni, ugrani. *Kukra* ugrott fö. *Kukra* vágja a kenyeret: görbén vágja. *Kukabra*: egyenesebben föl, magasabbra. *Kukra*-ugrós: rugalmas. *Kukkaz*: sárgolyót dob föl vessző végéről. *Kukóz*: hegyes tetejét csinál (boglyának). Ne *kukózd* mán azt a boglyát.” Előfordulási helyeik: Szatmár, Zilah, Szilágy, Kalotaszeg, Udvarhely, Bánfihunyad, Zemplén. –SzamSz.: „*kukk* ~ mn. 'magas'. Ugy odaváкта, hogy még *kukra* ugrott. Mijeη kukkō vout a sárkány. *Kukkos* ~ mn. 'magas'. Ém mék te nállad is *kukkosabbra* hajítottam. Ojat szóujjom, mint a vármegye puszkája, még annál is *kukkosabbat*, hangosabbat! (pukkantózás közben mondott szólás).” – CzF.: „*kuk.*: A labdát *kukra* ütni a kifutó játékban.” – BALL.: „*kukk*: *kukkra* ütni a laptát: a. m. magasra ütni.” – ÉrtSz.: „*kukkra* hsz (táj) Egyenesen, magasán fölfelé. *Kukkra* dobja a labdát. *Kukkra* áll egy tincs a fején. *Kukkra* pisil a kisfiú. Az új pár elé helyezett tál leginkább fel van ékítve, ott van a *kukkra* állított disznóorr. Orbán B. A rosta a levegőben *kukkra* repül. Teleki S.” – „Úgy megverlek, hogy *kukkot* ugrasz!” használatban ismeri a szót BENKŐ LORÁND (MNy. LV, 249). – Koós Ferenc „Életem és emlékeim” című művében *kukkütés*-ről

(labdajáték, labda magasba juttatása) ír. Székely társaságokban forgolódva magam is gyakran hallottam a szót fentebb idézett jelentéseiben.

A *kukk*-nak 'egyenesen, magasban fölfelé' jelentése mellett ilyen jelentését is kiolvashatjuk az adatokból: 'keskenyívű, meredekszerű, parabolikus pálya megtétele', mely pálya a kúp keresztmetszet területének rajzát idézi elénk. Ez a jelentés bizonyos térszínformák: kiemelkedések, kupacok, dombok, hegyek alakját pontosan jellemzi.

A *kukacs* 'agyagban levő rögcse' jelentésben él Sárospatak környékén (MTsz.). Abaúj megyében a *kukja* 'trágyarakás' értelemben használatos (MTsz.). Szamoshat vidékén a *kuk* 'a tél fagya ellen szalmával betakart és beföldelt kúp, kupac, halom (répa, krumpli)': „Hóúnap kibonytyuk a *kukkot*. Eszt a kolompért a *kugbul* hoztam.” (SzamSz.) Vas megyében Sótorny község határában egy szőlőhegy neve *Kuk* (szóbeli közlés). Munkácstól keletre a Borsava és a Nagygát patakoktól közrefogva, a Szolyva és Ökörmező helységek közt megvonható egyenes közepe táján található az 1365 méter magas *Kuk* nevű hegy (ÁTI. Kisatlasz, 6 sz. térképmelléklet; feltüntetve még a névmutatóban is).

A Liber Regius (22-dus 82 b–83 a) lapjain található a következő, 1649-ből való adatok: „Consensus super uno Fundo Nobilitari Possessione Varhely, et comitatu Huniadiensis existentis habito Mih, Lazlo, Gabrieli, Andreae et Stephano *Kuk* alias ... vitezlő *Kuk* Peter”. A *Kuk* név még többször előfordul. A személynévadás indítékául esetleg az illető család magas termete szolgálhatott, amennyiben ez a *Kuk* előfordulás a fentebbi adatokhoz sorolható.

A seregszemle után feltehető a kérdés, milyen eredetű e szó?

3. Finnugor eredetű szavaink közül néhánynak csak a nyelvjárásokban lelhetjük nyomát (*huporcs* 'göröngy', *szupujka* 'töpörödött' stb.: SZINNYEI, NyH.⁷). Feltehető, hogy nyelvjárásainkban sok olyan ismeretlen eredetűnek tartott szó szunnyadozik, mely esetleg finnugor származék. Habár nem egészen biztos etimológiák, de ilyen tájszavak tanúsítják a finnugor szóeleji **kx* és **p* megmaradását néhány esetben: *kupa*, *kum*, *para*, *pegyvet*.

Vizsgáljuk meg még egyszer *kukk* tájszavunk finnugor származásának lehetőségeit.

A finnugor szókezdő **kx* magyar *k* fejleményeit igen alaposan elemezte LAKÓ GYÖRGY 1957–1958-ban tartott – nyomtatásban még meg nem jelent – egyetemi finnugor nyelvészeti előadásorozatában. Valamennyi ide vonható etimológiát megvizsgált, s bár a legtöbbet elvetette, néhány esetben a *k* megmaradását (*kajla*, *kum*, *komp*, *kupa*) lehetségesnek tartja. A hangalaki és jelentésbeli megfelelések mellett igen fontosnak tartja, hogy minél több nyelvből támogassák adatok a szóegyeztetést.

SZ. KISPÁL MAGDOLNA egyetemi jegyzetéből a következőket idézhetem: „Finnugor *k*-veláris szókban is > magyar *k*-; *kúszik*: mari *kuz*-, *küz*-, *küz*- 'föhlág, emelkedik, kúszik'; mordvin *kuze*-, *ku'sə*- ua. Ilyenek még: *kap*, *kapar*, *kovál* ~ *kopál*, *kupa* 'mélyedés, gödör', *kíván*, *kozmas*.” (A magyar nyelv finnugor alapjai. Bp., 1959. 33.) – LAKÓ GYÖRGY egy előadásában, melyet 1959. május 19-én a Magyar Nyelvtudományi Társaság előtt tartott, meggyőzően cáfolta a *kap* és *kapar* finnugor eredeztetését. – BÁRCZI fogalmazása szerint: „... *a*, *o*, *u* előtt a finnugor szókezdő *k*- a magyarban *h*-vá lesz (pl. *hab*, *had*, *hól*, *húsz* stb.), néhány szóban azonban az eredeti *k*-t találjuk még ma is, pl. *kajla* (de *hajlik*), nyj. *kum* (huny), *kovál*, *kopik*, *komp* ~ (*homp*) stb.” (Htört.² 9). További utalások találhatók még BÁRCZINÁL (Szók.² 9) és BENKÖNÉL (Nyjtört. 47).

VÉRTES EDIT véleménye szerint (i. h.) egyetlen biztos *k* kezdetű mély hangrendű

finnugor etimológiánk sincs, elméletileg azonban lehetségesnek tartja ilyen magyar szavak létezését. A *kukk*-ról így nyilatkozik: „A *kúszik* és a nyelvjárási *kukk* – melyek rokonnyelvi megfelelőiben a vokalizmus is közelebbi kapcsolatot mutat – benyomásom szerint expresszív eredetű, bár hangfestő szavak esetében az ilyesmin gyakran lehet vitatkozni.” Nem tartja kizártnak, hogy expresszív szó finnugor eredetű lehet, de a fenti esetekben épp az expresszivitás őrzi meg a *k*-t, melynek megmaradása ezért „nem hangszabály”.

Finnugor eredetű expresszív szavaink közé tartoznak például a *reped*, *csap*, *fakad*, *csillog*, *lebeg* stb. (BÁRCZI, Szók.²).

4. A *kukk* a következő rokon nyelvi adatokkal vethető egybe: finn *kukku* 'apex mensurae; Uebermass, Ueberfüllung des Masses'; *kukkelo*, *kukkula*, *kukkura* 'cacumen montis; Gipfel, Hügel' (G. RENVALL, Lexicon linguae finnicae. Aboae, 1826.); – *kukku* 2. 'halom vagy domb teteje'; *kukkula* 'hegy, emelkedés, domb, halom, csúcs, hegytető stb.' (Nykysuomen sanakirja); – *kukkula* 'Anhöhe, Hügel, Gipfel, Höhe, auf der Höhe seiner Macht stehen'; *kukkura* 'Übermass' (P. KATARA, Finnisch–deutsches Wörterbuch. Helsinki, 1957.); – *kukkula* 'холм'; *kukkura* 'tetézni' (Финско–русский словарь. Москва, 1955.); – *kukku*, *kukkula*, *olla kukkula*, 'tetézve lenni'; *kukkula* 'csúcs, hegytető, magaslat'; *kukkura* 'tetézve lenni, tetézett mérték, tetézett'; *kukutta*- 'tetézni' (SZINNYEI, Finn–magyar szótár. Budapest, 1884.).

A további finnugor adatok bemutatása előtt érinteni kell a finn és magyar alakok egybevetésénél mutatózó vokalizmusbeli problémákat. A finnugor **u*-val kapcsolatban írja COLLINDER (Comparative Grammar of the Uralic Languages. Stockholm, 1960. 162–3): „**u* is preserved in Fennic. In Hungarian, **u* has normally changed into *a*”. COLLINDER példái: *uksi* ~ *ajtó*, *puserta* ~ *facsar*, *kumpu* ~ *hab*, *kunta* ~ *had* stb. Az eredeti finnugor **u* tehát csak a finnben maradt meg, a magyarban pedig kétszeres nyíltabbá válással *a*-vá fejlődött. Van azonban más fejleménye is a finnugor **u*-nak: „In some words Hungarian has *o* or *u*.” (COLLINDER i. m. 164.) Az *o*-ra vonatkozó adatok mellett a következő *u*-t tartalmazó példákat említi: *puke* ~ *búj*, *tunke* ~ *dug*, *kusi* ~ *húgy*, *tunte* ~ *tud*.

Leírhatók tehát egymás mellé az *u*-val bíró magyar és finn szavak, sőt megfelelhetnek egymásnak. COLLINDER adatait kiegészíthetjük néhány finn és észti szóval SZINNYEI nyelvhasználatából, melyek a vokalizmus illetően megfelelését igazolják: finn *É. tsurma* ~ m. *szúr*, finn *suppea* ~ m. *szupujka*, finn *É. nugise* ~ m. *nyuszt*, finn *kuoppa* ~ m. *kupa* (NyH.⁷). A kérdést érinti még BÁRCZI (Htört.² 34).

A *kukk* szóval kapcsolatos harmadik hangtani problémát a szóvégi *kk*, illetőleg *k* jelenti. „A finnugor gemináta zárhangok magyar folytatásai a megfelelő egyszerű zárhangok. A különböző finnugor nyelvekbeli képviseletet több etimológiából kell összeállítani, mert alig van oly szó, mely a finnugor nyelvek többségéből adatolva volna.” (SZ. KISPÁL i. m. 44; vö. még: SZINNYEI, NyH.⁷; COLLINDER i. m. 79.) A magyarban a *lök*, *vékony* és *lyuk* szavaknak van néhány finnugor megfelelője.

5. A Suomen Kielen Etymologinen Sanakirja, mely eredeti cikkem írásakor még nem állott rendelkezésemre, foglalkozik a finn *kukku* eredeztetésével. A *kukku* 'kúp alakú csúcs stb.', *kukkura*, *kukkula* 'dombnak, hegynek csúcsa stb.' jelentésű finn szavak megfelelőiként csak balti finn adatokat idéz, többnyire a finnel egyező hangalakkal és jelentésben. A lív *kukkuraine* 'erdei fenyő toboza', a vót *kukkula*, *kukku* 'fejtető' s az észti

kukal 'nyakszirt, tarkó' jelentésű szavakat érdemes megemlíteni. A finn etimológiai szótár végső megállapítása a fenti szavakra vonatkozólag: „Talán ugyanabból a töből, mint a *kukka*.” A *kukka* a több jelentésű vagy egyenesen az azonos alakú szavak tipikus esetének látszik, melynek a finnben ilyen jelentései vannak: 'játékszer', 'csillag a ló vagy marha homlokán', 'jég-, illetőleg tűzrakás', 'virágzik', 'összetördel', 'követ hajít pl. magas fa vagy ház felett' stb. Az etimológia jelen esetben is csak finn ségi adatokat tartalmaz. A *kukka* sok jelentéséből etimológiánkat leginkább a 'jég-, illetőleg tűzrakás', 'követ hajít magas fa vagy ház felett' jelentések támogatják.

Talán még néhány volgai adat is a *kukk* etimológiai körébe vonható. – A moksa *kuk'i,jəms* 'fennakad' (pl. fán a feldobott sapka) szónak első része talán szintén ide tartozik (vö. JUHÁSZ JENŐ, Moksa-mordvin szójegyzék. Budapest, 1961.). – Hangtani okból problematikusak a cseremiszi adatok: *kükšö* 'magas', *kükšemann* 'höher werden', *kükšenden* 'höher machen', *küksät* 'Höhe' (PAASONEN, Ost-tscheremissisches Wörterbuch. Helsinki, 1948.); *kykwö* 'magas', *kykwaka*, *kykpuka* 'magaslat, domb' (Марийско-русский словарь. Москва, 1956.); *kükšö* 'magas', *kükšot* 'magasság; Höhe' (SZILASI MÓRICZ, Cseremiszi szótár: NyK. XXIX.). A magas hangrendre nehéz magyarázatot találni, habár épp a cseremiszi nyelvben a velaris → palatalis fejlődésnek több esete figyelhető meg, pl. *kuz-* ~ *küz-*. A változásokat többnyire fonetikai okokkal magyarázza ITKONEN; de egyes esetekben nem tehető-e fel hangrendi átcsapás, vagy nem élhetnek-e egymás mellett alakváltozatok, mint a *kuz-*, *küz-* 'förlhág, emelkedik, kúszik' esetében?

A szó valamennyi előfordulását tekintetbe véve egy **kukku* hangalakú, 'magas, kiugró, kicsúcsosodó, kúp' jelentésű alapszóra következtethetnénk.

6. Felsorakoztatható tehát néhány érv *kukk* szavunk finnugor eredeztetése mellett, a különféle finnugor adatok összetartozása és a magyar szó finnugor származtatása mégsem meggyőző. A cikk elején felsorolt szavak tanúsága szerint az ilyen egyszerű hangszerkezetű szavak gyakoriak lehetnek minden nyelvben, a *kukk* megfelelőiként felsorolt szavak is lehetnek egymástól független fejlemények az egyes rokon nyelvekben. Problematikájukat a következőkben mellőzve, csak a magyar *kukk* szót vizsgáljuk.

BÁRCZI (Szók.² 8) írja: „Három tényezőn alapszik az egyeztetés: 1. szabályos hangtani megfelelés; 2. a jelentések megfelelése; 3. a történeti tények vallomása, azaz a szóra vonatkozó történeti adatok és a szó köré építhető művelődési, gazdasági, politikai, továbbá településtörténet stb.”

A hangtani és jelentéstani vizsgálatok megtörténtnek tekinthetők, de az ezekből le-szűrhető következtetéseket – a *kukk* finnugor voltát illetően – megdöntheti a településtörténeti tények vallomása, s egyben e szó eredetével kapcsolatban meggyőzőnek látszó megoldást kínál.

A magyar *kukk* adatok majdnem teljességükben a keleti magyar nyelvjáróterületekre lokalizálhatók, a népnyelvi előfordulások, az ÉrtSz. egyik utalása, a földrajzi és személynévi alakok egyaránt Erdélyből vagy közvetlen környékéről valók. E tények figyelembevételével a románból való átvétel lehetőségére gondolhatunk. A román a magyarral egyező jelentésben s hangalakban ismeri és használja a *kukk* ~ *kuk* szót: *cuc*, *cuci* (hímnemű főnév) játék *kukk*; „de-a minge-a-n ~ *kukkra* dobálás; a bate minge-a-n ~ felüti a labdát” (Dicționar Român–Maghiar, București, 1957). BAKOS FERENC kis szótárából idézhetjük: „*cuc*² (határozószó) felfelé, *kukkra*” (Román–magyar szótár, Bp., 1961.). Irodalmi

nyelvben és köznyelvben, értelmező-, kétnyelvű- és etimológiai szótárakban egyaránt előfordul e szó.

A legújabb román akadémiai nagyszótár adatai e szóról: *cuc*, *cuci* (gyermekjátékban): labda magasba ütése, kukklabdázás (labdajáték neve); labda kukkra ütése = labda meredeken magasba hajítása erővel (határozó, kifejezésekben); „A sări *cuc* = a sări în sus” magasba ugrani (emberről); végül egy idézet Slavicitól: „Cînd auzea că Huțu are să învețe latinește ... ii venea să sară *cuc* de bucurie.” (= Mikor hallotta, hogy Huțu latinul akar tanulni, ... úgy jött neki, hogy magasba ugorjon.” (Dicționarul Limbii Romîne Literare Contemporane. București, 1955.)

A Román Akadémia etimológiai szótára szerint: *cuc*², *cuci* (gyermekjátékban) ’ütés labdával magasba’. A szót a *cuc*¹ ’vándormadár, kakukk’ szóból eredezteti, ezt pedig a ’kakukk’ jelentésű latin *cuculus*-ból vezeti le. A ’kakukk’ jelentésű román *cuc* több jelentést fejlesztett magából, társként lépett elő összetételekben. Különösen növénynevek egyik tagjaként terjedt el: ’kakukkfű’ stb. (Dicționarul Limbii Romîne Moderne. București, 1958.). BAKOS szótára felemlíti még ez utóbbi *cuc* szó ’elhagyatottan, egyedül’ jelentését. A latin szóból magyarázza a *cuc*-ot egyébként a Bukarestben 1907-ben megjelent „Elementele Latine” alcímet viselő „Dicționarul etimologie al limbii romine”, és PUȘCARIU 1901-ben megjelent „Etymologisches Wörterbuch der rumänischen Sprache” című munkája.

A MEYER-LÜBKE-féle etimológiai szótárban a latin *cuculus* újlatin nyelvi fejleményei között megtaláljuk a román *cuc*-ot is. Az etimológiához a következő megjegyzést fűzik: „Die Formen entsprechen nur zum Teil dem Lat., Schallnachahmung spielt gerade hier eine grosse Rolle.”

A román *cuc* ’kakukk’ latin etimológiája elfogadható, nincs azonban megnyugtatóan tisztázva a román *cuc* ’kakukk’ → román *cuc* ’felfelé’ jelentés-összefüggés, jelentésfejlődés kérdése.

Érdekes azonban a legújabb román etimológiai szótár három további adata. Ritkán de használja a román nyelv a *cucă* szót ’a kakukk felesége’ jelentésben. Ismeretes az ezzel azonos alakú *cucă* ’magas kucsma’ jelentésű szó, melyet a török *kuká*-ból származtat. Végül még egy tájnyelvi *cucă* szót idéz ’deal înalt și izolat’ (magas, magányos hegy) jelentésben.

A hasonló hangalakú szavak között esetleg bizonyos jelentésátszövődés is feltehető, melynek eredményeként talán a ’felfelé’ jelentés is kialakulhatott.

A magyar–román érintkezések történetét tekintve a magyar *kukk* románból való átvétele elfogadható feltevés. Keleti nyelvjárásaink területén „a magyar–rumén kapcsolatok már a középkorban fennálltak, azonban a ruménség aránylag csekélyebb száma, továbbá alárendelt társadalmi helyzete, valamint a magyarságénál lényegesen alacsonyabb kulturális foka miatt ez az érintkezés a rumén nyelv szókincsét gyarapította magyar elemekkel, viszont a magyar nyelv számottevő rumén hatást e korban nem mutat. A XVI. századtól szaporodnak a rumén szavak a magyarban, eleinte kizárólag tájnyelvi, regionális jellegűek és legnagyobbbrészt ma is csak ezen a fokon vannak, viszonylag későn válik közülük néhány közmagyarrá.” (BÁRCZI, Szók.² 120.)

A *kuk* ~ *kukk* – a szó mindkétféle alakban szerepel a magyar adatokban; a szóvégi *kk* a magyarban bizonyára expresszív eredetű – változatlan hangalakban, ’magas, magasba’ jelentésben kerülhetett át az erdélyi nyelvjárásokba. A románból való átvétel esetén a hangtani nehézségek elhárulnak a szómagyarázat elől. A XVII. századból való Hunyad

megyei személynévi előfordulások alapján feltehetjük, hogy e szót már előzőleg ismerték és használták Erdélyben.

„Jelentékeny ... a ruménlakta területek közelében a hegyek rumén neve” – állapítja meg BÁRCZI (Szók.² 152). Ezeknek számát szaporíthatja esetleg a máramarosi *Kuk* is (vö. a 'magányos, magas hegy' jelentést).

A szó általánosan elterjedt az erdélyi nyelvterületen, s a XIX. században már irodalmi művekből is előkerül. Valószínű, hogy erdélyi oklevelekben és egykorú magánlevelezésekben e szóra vonatkozólag még szép számú adat lappang. A *kukk* már a múlt században elérte az erdélyi köznyelvi szintet, s napjainkban az erdélyi származású magyarországi lakosok környezetükben is terjesztik.

A magyar nyelv román jövevényszavaival foglalkozó szerzők: EDELSPACHER ANTAL (NyK. XII.), SZINNYEI (Nyr. XXII., XXIII.), TAMÁS LAJOS (Rómaiak, románok és oláhok Dácia Trajánában. 1935.; Az erdélyi oláhság. 1936.) e szó problémáját még nem vetették fel. TAMÁS szóbeli véleménye szerint a kölcsönzés románból magyarba és magyarból románba egyaránt megtörténhetett.

7. Végül is nehéz állást foglalni a *kukk* eredetét illetően. A körülmények tekintetbe vételével finnugor származtatása valószínűtlen. Elképzelhető, hogy önálló magyar fejlődés, belső keletkezésű expresszív tájszó. De legelfogadhatóbb a románból való átvétel feltevése.

A *kukk* tárgyalása azt bizonyítja, hogy egy valóban tetszetősnek és szépnek ígérkező, vélt finnugor etimológia csak magyar tagjában is mennyi buktatót és hibalehetőséget rejt. Tájszavaink beható vizsgálata mégis fontos feladat, újszerű, érdekes problémákat vehet fel; kutatásukkal a nyelvtudomány és a rokon tudományok gazdag forrásokat, elemzési lehetőségeket, szempontokat nyerhetnének. Itt a kitarító munka valóban elengedhetetlenül szükséges, de eredmény eléréséhez pusztán önmagában nem mindig elegendő, ha a fáradhatatlan szorgoskodás nem párosul a legminimálisabb fantáziával és kevéske hévvel, sok esetben csak epés rágódzást, kérődzést és egy helyben topogást eredményez.

Erről a szóról két cikkem is megjelent a Magyar Nyelvben. Írásukkor sejtettem, hogy ingoványos területre tévedek, mégsem vártam azt a rendkívül goromba mélyütést, amelyet már az első változat kiváltott Lavotha Ödönből, a Finnugor Nyelvtudományi Tanszék adjunktusából (1959-től a Helsinki Egyetem lektorából). Azért is lepett meg, mert még egyetemi hallgató voltam, s oktatóimtól inkább tanácsra, védelemre számítottam volna, ha netán botladozom. Ámde nem „galambepéjűnek” születtem, s válaszom mentes volt az udvariasságtól. A lényeg azonban az, hogy az elemzett szónak – szerintem – három teljesen elfogadható etimológiája is lehetséges (még ma is)!